

ČAJ

Pro chvíle pohody

SRPEN 2013

Časopis Autorů Jičínska

Balada o stromech v přírodní památce Krňák

Stromy se provinily, věru
Zacláněly panstvu ve výhledu
Restituent rozhodl se jednat
Pořádek před zámkem Zbraslav zjednat
Jaké pak balady
Obcházet úřady
Na stromy se dostat
Malý dárek úředníkům poslal
By začala akce
Ráno proběhlo šetření krátce
Od stromů života ohrožení
V poledne vydáno nezákonné povolení
Večer stromy skáceli (jaro 1998)

Jan ZEMAN

83

Vážený čtenáři,

srpnové číslo ČAJe přizvalo jako hosta Jana Zemana z Prahy,
ne jedná se o hrdinu televizního seriálu,
ale o ekologa **Jana Zemana**,
který svoji profesi přetavil i do básnické tvorby.
Netušil jsem, když jsme jeho hostování domlouvali,
že i letošní rok přinese další povodně, o kterých mimo jiné náš dnešní host
píše. Jeho představená tvorba v srpnovém ČAJi je právě ze sbírky
„Ekologické balady podruhé“.

Rozhovor poskytl básník **Vladimír Stibor**. Právě na počátku července
totiž proběhl v galerii Portheimka v Praze křest almanachu současných
českých básníků a básnířek „Ptáci v podzemí“ a Vladimír Stibor je jejich
duchovním otcem, ale více nám prozradí sám v rozhovoru nazvaném podle
almanachu **„Ptáci v podzemí“**.

Vlastní tvorbu autorů Jičínska zastupuje
Zlata Zákoutská povídkou „**Paličák**“
a **Václav Franc** kratším literárním útvarem „**Nečekaný vítěz**.“

Příště už v poprázdninovém čísle obvykle navštívujeme Jičín,
kde probíhá festival pohádky, ale tentokrát udělám výjimku
a navštívíme opět slovenský Martin,
neboť v polovině září uplyne 10 let
od počátku našich kontaktů se slovenskými partnery.
Snad neprozradím příliš, když uvedu, že rozhovor poskytla vedoucí
literárního spolku Duria při Turčianskej knižnici v Martině
Tat'ána Sivová!

Pěkný druhý měsíc prázdnin přeje
Václav

HOST ČAJe:

Ing. Jan Zeman, CSc.,

narozen 16. 10. 1956 v Praze,
bytem Praha 5 – Janského
2421/19, 155 00.

Vzděláním ekonom –
národohospodář - ekolog,
hojně publikuje,
též píše verše.
Členem literárního sdružení
Mělnický Pegas.

Vydal vlastním nákladem a
s vlastní distribucí:

Ekologické balady, 1. vydání, 1993, rozebrané,
Ekologické balady, 2. rozšířené vydání, 1995, rozebrané,
Vikimu Vavrouškovi, 1997, rozebrané,
Československá apokalypsa, 1999,
Tři romance, 2003
Ekologické balady podruhé, 2006.
Podílel se na některých sbornících Mělnického Pegasu.

Spojení též E mail: Janzemanekolog@seznam.cz

Jan ZEMAN: Ze sbírky Ekologické balady podruhé

Vodohospodářský prolog

Že západní Evropu
Nesráží boj o ropu
Že ji moří
Povodeň obří
Již třetí týden?
“Vzhůru do nebe se dívej!
Můžeš se na ní dívat
Ne však hlasitě zpívat
Abychom nemohli spát
Nám se to nemůže stát!”

(12. 1993)

Že západní Evropu
Nesráží boj o ropu
Že ji moří
Povodeň obří nová
Znova
Již šestý týden?
“Hlavně nehýkej!
Voda je sic prevít
Máme však přehrady – svůj štít
Můžeme proto klidně spát
Nám se to nemůže stát!”

(1. - 2. 1995)

V Praze je blaze

V Praze je blaze
Krásný den
Azurové nebe
Však z novin zebe
Na Moravě strašná povodeň

(10. 7. 1997)

Utopili se

Utopili se
Při povodni
Netušili
Že se valí velká vodní
Na jejich dům z vepřovic
Prý to chce klid
V poklidu spali
Úřady nevarovaly
Nikdo nic neviděl
Dům zmizel i s nimi
V mokré noční chvíli (7. 1997)

Pražský krizový štáb 12. - 14. srpna 2002

Že si máme na povodeň dát i bacha?
“Chacha!”
Že by mohla z Budějovic přitéci až k nám?
“Nositelům paniky přes držku dám!”
Povodí říká: „Dvacetiletá voda!,
Byla by škoda se vzrušovat
“Neevakuovat! Neevakuovat!”
“Zachovejte klid!”
Pustíme povodňové modely
Neptejte se, kdo je dělal, čím je plnil
Přes držku dostane čumil
Prý máme odstřelit jez:
“Který blbec tohle řekl?”
Že je v řece patnáct set kubíků?
Že by metro mělo zavřít se? “Řeč snilků!”
“Ne! Ne! Ne!”
Nezpanikaříme přece
Pro patnáct set metrů v řece
Zůstaneme celou noc
Prý je v řece vody moc
Orlík přetéká

Vltava se rozlévá
Do sklepů i do přízemí
Stovky chat srovná se zemí
“Odtahat auta z nábřeží!”
“Metro ať jen dál jezdí!”
Evakuovat, běda!
Norná stěna stát už měla!
Na evakuaci pozdě
Ulice se zavírají prostě:
“Všichni z domů ven!”
Pryč před přívalem
Smrduté bahnité vody
Už teče přes schody
Zaplavuje Karlín
Pražský splín:
“Cože? Do metra teče?”
Zrezivělé uzávěry nejdou zavřít, křeče
Dva vlaky zůstaly v podzemí
Bez lidí (doufáme)
Zakazují: *„Zoufáme!“*,
Zatápí ministerstva
Vyplavuje archivy i svinstva
Teče do úřadu vlády
Zvyklí na skandály
Plení ZOO
Dere se do Roztok
Voda stále stoupá
Kde kdo marně doufá
Že se mu před domem zastaví
Knihovnu i archiv voda zaplaví
Už se dere do vašeho domu
Tisíce čumilů k tomu

,My jsme vědci...,

*,My jsme vědci
Diplomy svědci
My jsme elita
Předpis neříká
Nám vůbec nic
Zkoušíme reaktor
Výzkumu faktor
Pro radost
Pro prestiž...,*

Hazarděři

Elektrikáři!
Jaderní po práci
Odešli
Chce to klid
Pokus si nedáme nikým vzít
Pokus musíme udělat
Jde o plat
O prestiž
Ruky stisk a hurá na to:
“Zatraceně, chcíplo nám to!”
“Reaktor znovu nastartovat až písknu!”
Hlavu před předpisy schovat do písku
Nevěřte, že si s ním nemáme víc hrát
Že si máme pohov dát
Risk je zisk, sic má rub i líc
Musíme jednu varnou nádobu odpojit!
Odpojili ji, červené světlo svítí:
“Reaktor ihned odstavit!”
Hit si přece nenecháme vzít
Odstavili červené světlo
Radilo samo peklo:
,Vypnout a vyndat automatické regulační tyče!,
V naduté pýše i mechanické vyndali

Panáka si dali, koukali jak nuly
Přístroje když nahoru se prudce hnuly
Snad aby tyče zandali zpět
Spouští je
Však pozdě je
Ozve se mohutná exploze
Přetěžké víko reaktoru
Vyletí jak pírkó nahoru
U sta hromů
Elektrárna zhasne
Jak když vás palicí do hlavy práskne
Ztuhli
Z reaktoru šlehají plameny
Na střeše turbosoustrojí hoří kameny
Radiální poplach v noci
Hasiči jedou pomoci
Krach
Strach
Černobylská oblast

(26. 4. 1986 v 2.¹⁴ na Ukrajině)

Prorocství starého lesníka

Vyhlásili národní park:
*“Danajský dar či poklad?
Na zelené střeše Evropy
Neznamená: ,Zelený, pal!,
Žádná: ,Zlobo, ty...,
Šumava se exploatovala hodně a dlouho
Hluboko si uschovejte: ,Ochranářská touho!,
Jen jižní Boubín netknut dřevorubci, vichřicí
Zapomeňte na své vášně šilicí
Budete-li citliví a trpěliví
K místním lidem i k matce přírodě
Vydržíte-li alespoň dvě stě let skromně
Zásadně nezmění se klima
Nezničí národní park ruka pilná či líná
Budete-li postupně zahlazovat následky minulých chyb*

*Nahrazovat stejnověké monokultury
Lesem různověkým smíšeným
Postupně vytvářet přirozené lesy
Zastavíte ničitele, netrpělivosti běsy
Vytvoříte možná jednou národní park
Dle nejlepších předpisů světa
Kde příroda i šetrná turistika vzkvétá
Však půjdete-li na park
I na místní lidi
Jako pravý diletant
Co jen velmi úzce vidí
Půjdete-li na park slabě, zbrkle, divoce
Utopíte národní park v páchnoucím potoce
Zničíte vše
Lesy, rašeliniště
Do sedmého kolene
Historie vás prokleje
Bude-li jaká
Neb lidská hloupost
Zloba
Chamtivost
Je mnoha lidem svatá!”*

Hudba velkoměsta

Hudba velkoměsta
Do vědomí vešla
Rachot a smrad aut
Stovkou se po městě hnál
Do sloupu vrazil
Na místě se zabil
Řve sanitka
Policejní auto
Musí tam být rychle na to
Akce lupičů
Houká auto hasičů
Kdesi hoří

Tak nás denně moří
Ucpaný vnější okruh
Skřípot brzd, rup
Třísk!
Prásk!
,Aááá....,

Tragédie u Nažidel

Neměl řidičák na autobus, jen na taxi
Autobus bez techničáku, chtěl mít za tři
Všechno zapři
Alkohol pil, neodpočíval, ač měl
O dost rychleji než směl jel
V příkopě u Nažidel ztuhni
Devatenáct cestujících na místě mrtvých (8. 3. 2003)
Mnozí další vážně zranění
Soudili ho, zavřeli, neprávem prý
Píše dovolání k Nejvyššímu soudu
Zatímco horda jihočeských politiků
Zakopla o hroudu
Nejala je hrůza
Chytila je múza:
*,Nehoda u Nažidel se stala
Neb dálnice se tam nekonala
Proto rychle stavět ji...,
Horda místních politiků ví
Po dálnici řve:
,Blebleble....,*

Probudil se medvěd

Probudil se medvěd časně z jara
Místní i okresní hrůza jala
Ať se každý schová doma
Pokřížovat se máš
Vyhlásili ohrožení
I v okresním městě
Za zastřelení medvěda
Odměna sto krát dvě stě
V okresních novinách
Celostránkový medvědí horor
Pod ním třířádková zpráva:
„Selhal motor

- tři lidi se zabili...,

(70. léta)

Balada o stromech v přírodní památce Krňák

Stromy se provinily, věru
Zacláněly panstvu ve výhledu
Restituent rozhodl se jednat
Pořádek před zámkem Zbraslav zjednat
Jaké pak balady
Obcházet úřady
Na stromy se dostat
Malý dárek úředníkům poslal
By začala akce
Ráno proběhlo šetření krátce
Od stromů života ohrožení
V poledne vydáno nezákonné povolení

Večer stromy skáceli

(jaro 1998)

“Horkovod z Dukovan do Brna shodit!”

“Horkovod z Dukovan do Brna shodit!”

Protiatomová lobby

Nová teplárna Děčín

Líbě Koluchové

Nová teplárna Děčín
Marně na rozum ječím
Vítězové listopadu
Vyčistí prý zahradu:
“Teplárnu nezprovoznit!”
Pod starými kotli ohník
Vysoké emise
Měří nová stanice

(1990)

“Je jak jaderné vyhořelé palivo!”

Řekl na sjezdu
Ministr Palas:
*“Předseda Gross má
Dnes rezignovat
Jak jaderné vyhořelé palivo je...”*
Rezignovat Gross odmítne
Nechá se do čela strany znovu zvolit:
,Tohle ti nemůže, Palasi, projít...,
Lidovci Grossovu vládu shodí
Povstane nová s Paroubkovou holí
Gross do útoku jde
Nová vláda bez Palase

Ptá se ekolog:
,Proč se nás nezeptal?
*Rádi by jsme ho
Poučili nezištně
Zapomněl asi
Ministr Palas
Že je to odpad
Nebezpečný moc...,*

(jaro 2005)

„PTÁCI V PODZEMÍ“

ROZHOVOR S VLADIMÍŘEM STIBOREM

Na snímku Vladimír Stibor a recitátor Mirek Kovářík na křtu almanachu (foto archiv V.Stibora).

V úterý 16.července 2013 proběhl v galerii Portheimka v Praze křest almanachu současných českých básnířek a básníků „Ptáci v podzemí“. Editorem almanachu je básník a člen rady Obce spisovatelů Vladimír Stibor, kterého jsem požádal, aby našim čtenářům nový almanach představil blíže.

Jak vznikl nápad na vydání almanachu současné české poezie? Jak dlouho trvalo od počátečních aktivit až ke křtu? A jak se vám na sestavování almanachu pracovalo?

Nápad či spíše vznikala během loňského podzimu. V listopadu 2012 vyšlo na webových stránkách dvou literárních organizací upozornění na vznik antologie českých básníků. Zprvu panovalo zlověstné ticho, asi po dvou týdnech začaly přicházet první zásilky veršů. A tak to pokračovala až do konce letošního dubna. Nikdy bych nevěřil, že se ozve přes padesát básníků. Musím přiznat, že mi práce způsobovala radost, neboť jsem si uvědomoval, že svým způsobem nevzniká jen poetický almanach, ale zároveň i dokument podobající se mapování současné české poezie.

Proč právě název „Ptáci v podzemí“?

Vždycky jsem vymýšlel knižní titulky až po závěrečném zkompletování rukopisu. Nemohl jsem se dlouho rozhodnout, který název by nejvíce vystihoval tolik rozdílných poetik. Pak jsem si vzpomněl, jak můj devítiletý syn před loňskými Vánocemi něco vyprávěl o ptácích, co žijí v zemi, občas se pokusí dostat na zem... Věděl jsem najednou, že nic lepšího nevymyslím...

Kolik autorek a autorů je ve sborníku zastoupeno? Kdo jej ilustroval? Kdo almanach vytiskl? A jaké je to s distribucí?

V almanachu je zastoupeno čtyřiapadesát autorů. Mnozí jsou ověnění

literárními vavříny, jiní svou cestu, ale o to intenzivněji, hledají. Rád bych podotkl, že i věkové rozpětí je nesmírně velké, od sedmnáctiletého adepta básnické múzy až po pětadesátiletého ostříleného spisovatele.

Sborník ilustrovala manželka Alena, graficky celou knihu uspořádala dcera Luciána, jež vystudovala Vyšší střední Hollarovu školu. Nebyly prostě peníze zaplatit jiné ilustrátory a grafiky. Musím pochválit mladého pražského nakladatele Milana Hodka, kráčejíciho ve stopách známého vydavatele poezie Romana Poláka z nakladatelství Protis, jenž právě před rokem podlehl těžké a zákeřné nemoci.

Kdo almanach financoval? Podařilo se vám sehnat sponzory?

Je to smutné, že sponzoři a mecenáši snad zmizeli kdesi na ostrovech Karibiku... Jedinou podmínkou bylo pro každého autora zakoupit si pět výtisků, aby bylo alespoň na náklady tisku... V každé dobře fungující společnosti by se podobné úlohy vydat celostátní almanach mělo ujmout spíše ministerstvo kultury, velký nakladatel nebo spisovatelské organizace... Nakonec vše zůstalo jen na nadšení všech čtyřiapadesáti literátů, z nichž dva byli z ciziny, jedna básnířka ze Švédska, druhý nejvzdálenější básník žije až v USA.

Jak probíhal křest a kdo se zhostil role kmotrů?

Musím poděkovat uměleckému vedoucímu Petru Žantovskému, jenž mi nabídl uspořádat slavnostní křest ve výstavní síni Galerie Portheimka v Praze na Smíchově. Celým pořadem provázel a recitoval Miroslav Kovářík, již legenda české poezie, připojil se i další přednášející, Vratislav Podroužek z Nechvalic u Sedlčan. Pokorně přiznávám, že jsem už zažil už několik knižních křtů, ale tento v podobě stejnojmenného pořadu Ptáci podzemí byl snad jeden z nejlepších a nejkrásnějších, co jsem kdy zažil. Možná to bylo tím, že všichni básníci-autoři se na toto pozdní odpoledne, jak se mi mnozí svěřili, nesmírně těšili...

Kde mohou zájemci almanach sehnat?

Nechci říci, že u všech dobrých knihkupců... Nakladatel uvažuje, že by dal knihy do distribuční sítě Kosmas, určitě si zájemce může o ni napsat přímo vydavateli nebo se lze pozeptat po knihovnách.

Co chystáte do budoucnosti? Budete nějak dále rozvíjet spolupráci se zúčastněnými autory, z které by mohly vzniknout další sbírky či podobné projekty, autorská čtení atp.?

Tvrdí se, že se žádné sny ani vize nemají prozrazovat. Každý nápad potřebuje dobré podhoubí, svůj čas, pár bláznů i nadšenců, jež kdesi uvnitř náhle vytuší, že nemohou jinak.

Autorské čtení snad připraví společnost Dialog na cestě, další akce jsou zatím ve znamení zrodu. Tajně věřím, že Ptáci z podzemí zažijí dobrý let, byť mezi nebem a zemí na ně čeká nespočet nástrah, že budou žít svým životem...

Děkuji za odpovědi a přeji hodně úspěchů ve vlastní tvorbě i editorské činnosti

Václav

ZLATA ZÁKOUTSKÁ: PALIČÁK

Studený opar stoupal z údolí vstříc slunci, prodíralo se větvemi stromů, odhalovalo přerušovanou šňůru úzké silnice, duhově si pohrávalo s vodou bystřiny, tříštící se o kameny. Svěží ráno pozdního léta. Malebný pohled do údolí byl porušen.

Autobus, dětská hračka, se proplétal serpentinami. Koruny stromů se nad ním zavřely, znovu se vynořil, kašlavě na sebe upozornil, zmizel a hra pokračovala.

Místní cestující, celí rozklepaní, byli zvyklí na tyto jízdy. Smáli se – že prej tallencta kraksna derží porromadě už jen na dobrý slovo. A těch maj horáci dycinky forotu.

„Tak kam to bude, Józef, že ses tak vymustroval?“ zeptal se vesele šofér.

„Ále, do Ilemice,“ odbroukl nastupující stařík a vůbec mu nebylo milé, že se stal terčem pozornosti všech cestujících.

„No tak, netvař se jak sedum drahejch let. Mluvíš neska na půl huby a večír uhospodě s prej šlejfirnu nezauřel,“ smířlivě mu podíval úsměv a jízdenku.

„Učěra bylo učěra, neska je neska,“ už nazlobeně odsekl. Uvelebil se na nejbližším sedadle.

Velkou kabelu posadil na kolena, opatrně ji přidržoval a na otázky známých neodpovídal.

Autobus prudce přibrzdil, šofér se vyklonil a zahalekal na babku, jestli neche svézt.

„Ale to víš že jó, Fanouši, došla bych ten kousek, ale dyž ináč nedáš, a zastavu ně co je ta pěšina k štěpanickému hradu, tam už fest rostou!“

Číperbně naskočila, otočila se jak vítr v bedně, taktak že sedící stačili uhnout tvrdým rohům nůše.

Sedla, zavrtěla se, bleskově zmapovala osazenstvo autobusu, přátelsky se zašklebila na známé, a to byli skoro všichni.

Vedle ní přes uličku seděl Josef. Snažil se zatáhnout hlavu do límce kabátu a upřeně sledoval krajinu, pohybující se za oknem.

„Cák ně nepoznáváš?“, šťouchla ho loktem do žeber. Neochotně pootočil hlavu.

„Pámbu tě pozdrau, Máro, tak deš zasejc na prašiuky?“

„Dyk vidíš,“ zacloumala popruhy, až jí nůše na zádech poskočila, „cák já, ale kam ty se koderncáš, celej vyštafirovaněj?“

A už to tu bylo zas. Zvědavé pohledy cítil i v zádech.

„Na svarvu, nebo na funus?“

Sousedská slušnost velela odpovědět.

„Ále, Mářo, du dochtoroj do špitálu na vizitaci, ale nech si to pro sebe,“ sděloval jí potichu.

„Ták, do špitálu!“, zahlaholila vrstevnice Mařka, že ji slyšeli i přes hrkání autobusu až na posledním sedadle.

„A komupa bych to šprachtala? A co tě jako tejrá, dyk, tervám, žes vod tý Prahy jako řípa?“

„To víš, roky, merchy jenny přibejvaj,“ snažil se Josef vyhnout přímé odpovědi.

„Jó, jó, to každému, koukni na mý zuby,“ vycenila přes uličku dásně napůl prázdné, „starej ně říká, že to mám jako noty na buben. Ale co ty, viděť na toně kale nic nejni. Zasejc serce?“

Josef trochu přikývl, ale nebyl zvyklý lhát, proto zahučel: „Jedu na revíz panděra, ňák ně zlobí.“

Babka Mařka se vítězně rozhlédla po lidech a na víc se neptala. Co se dozvěděla jí stačilo.

Vystřelila z autobusu, nadhodila nůši na ohnutý hřbet a než se rozjeli už stoupala lesem vzhůru. Josef zavřel oči a dělal, že pospává. Asi ho trochu litovali, protože už nikdo nevyrušoval. Usnul doopravdy.

„Ták, Józef, stávej, už sme v Ilemici, konečná!“

Ridič mu pomohl vstát. Počkal až zdřevěnělé nohy byly ochotny vykročit. Vzal mu tašku, zastrčil cíp modrého kostkovanéhjo ručníku a doprovodil ho až k budově nemocnice. Měl chvíli volno.

„Přeju ti, aby ses brzo zmátořil a urátil a dybys něco potřál, skaž po někom.“

Josef zkontrol. Ženu neměl a upřímná nabídka mladšího kamaráda ho skoro dojala.

„Děkuju, móc děkuju, Fando. Snád' se eště urátim. Nechtělo by se ně čuchať ke kytkám, i dyž je vosumdesátka na krku.“

Podal mu žilnatou ruku, převzal kabelu a už se neohlédl. Šofér Fanouš sbíhal s kopečka k městu. Poslední slova mu trochu stáhla krk. Měl starého bručouna svým způsobem rád.

XXX

Bleděmodrá sestra dokončovala přijímací formality. Vymydlený, učesaný Josef, unavený z cesty, prostředí a všeho, co se vymykalo jeho zvyklostem, rád uleh do čistého lůžka. Zavřel oči na nic nemyslel.

XXX

„Premedikace aplikována, pacient klidný, tlak 140 na 70, puls 68, kontrolní EKG znovu natočeno, jak jste si, pane primáři, přál. Stačí jedna krev?“

Poslední předoperační přípravu už pacient téměř nevnímal. Bylo mu sladce mdlo, růžová, žlutá, vše se slilo.

Sluneční kotouč reflektoru vykroužil zeširoka operační pole. Ustálil se, užil a naznačil skalpelu jeho dráhu.

Odsávání, tlak? Utřít čelo, přidat narkózu!

Puls? Jehelec!

Jednoslovné příkazy, otázky, stejně krátké odpovědi.

Operace skončila.

Privřenými víčky sledoval bílý strop. Snižoval se. Byl těsně nad ním. Rozdrtí ho. Chrastivě vykřikl. Na čele ucítil měkkou ruku. Něčím voněla. Vlastně to nebyla vůně, ale pach desinfekce. Docela příjemný.

Zdály mu šel naproti konejšivý hlas, už byl u něj, rozeznával slova: „No tak, pane Albrecht, konečně jste se vzbudil, to byla ale doba!“

Cítil pohyby svých rtů, na něco se ptal, bylo to důležité, ale svůj hlas neslyšel.

„Klid, klid, máte všechno za sebou. Dopadlo to dobře, jste chlapík!“

To už slyšel tenkrát v Praze. Usmál se a těžká víčka mu spadla přes oči. Svět už nebyl pichlavě bílý, ale příjemně, nedráždivě šedý.

„Neusínejte, podívejte se na mne!“

Ruce, které již znal ho docela citelně pleskaly po tvářích, také mu osvěžovaly čelo a vlhčily rty.

Polospánková noc se změnila v den, znovu v noc a další ráno se už Josef Albrecht šoural po chodbě. Setkání se známým ze sousední vesnice bylo pro něj duševní vzpruhou. Poklábosili, probrali své nynější trampoty i minulé radosti a bylo jim oběma hned lépe.

„Nebylo to tak tlý, mohlo bejt hůř. Zatracenej pruh. Moh sem s tím íť dříu, ale znáš to, na travu, seno nadělat, drobek dřívího na zejmu do foroty, pak se zasejc to koziště prskalo, no a tejkonc to mám dobrý, Barče Čivernejch mi drobek hospodaří. Loni sme to dali dorromady. Tverdej život za sebou, vod mala sousedi, vona sama, já sám. Každěj máme svý, ale pomáháme si. Jen nechci, aby se to mladý domákli a nemysleli si dovíco!“

Sdílnost nebyla horákovou silnou stránkou. Zavinilo to nemocniční prostředí. Pootevěřelo skulinu duši i srdce.

XXX

Sobota jako malovaná. Ráno šedivec, ve dne slunce, zem ještě vydechuje vůni květů, ale citlivý nos vnímá jemný pach spadaného listí, budoucí tlení, zimní spánek přírody, ne nepodobný smrti. Koloběh života, stále se opakující, stále nový, plný překvapení.

K Albrechtově chalupě se šplhalo auto. Ve vedlejším baráčku se nepatrně zavlhla záclona za rudým muškátem.

„Kde jen ten děda může bejt?“ brblala asi padesátiletá žena, když z kabelky konečně vylovila klíče a otvírala dveře. „Asi bude u babky Čivernejch na pobejtí, mrknu se tam.“

Přeběhla louku a městské lodičky zaklapaly na zápraží. Přišla jí otevřít stará žena, čistá, upravená, vlasy sčesané dozadu. Do velké zástěry otřela červené ruce, jak kázala slušnost a zvyk, než je podala příchozí.

„A to sou k nám hosti,“ stavěla se překvapenou, „vítám tě, Boženko, jaká je z tebe pěkná panička, pod' drobek pobejt!“

„Já jen – esli tu nejni táta?“

„A cák by tu d'ál?“, divila se otázce a stará, vrásčitá tvář zrudla jako líčko mladice.

„No nic, ale nevíte, kam by tak moh jít? Psali jsme mu, že dneska přijedem.“

„Vy nevíte, že je ve špitále?“ vykulila oči sousedka.

Boženka se chytla zárubně. Taky už měla svůj věk a leknutí s ní otrásl.

„No, nelekej se, už přijde domů. Von asi dal ten utor vykuchať, aby měl pokoj. Dochtor říkal, že dyby se ten pruh skřípnul, byla by z toho pěkná polízanice, tak rači šel dřiu.“

„Tak vám děkuju, sousekdo a přid'te taky pobejt.“

Boženke nebylo do řeči. Rychle se rozloučila a spěchala k manželovi. Okna chalupy byla otevřená do sluníčka, v kamnech praskal oheň. Uklidňoval. Zlatý Karel, vždy bez dlouhých řečí připravil pohodovou chvíli, když ji nejvíc potřebovala.

Kanape v kuchyni bylo za léta prosezené jako velbloud. Vybrala si dolík, u lehčením se něj zapadla a nechtělo se jí ani mluvit. Zavoněla káva. Manžel nesl na stůl hrníčky s výjev z Prodané nevěsty. Oběma rukama popadla „milostné zvířátko“ a nechala proudit teplo do těla. Blahodárné teplo, vzpomínka na dětství.

XXX

„No, táto, tys nám dal!“, přivítala se Boženka s otcem a přemáhala slzy.

„Vítám tě, Božka, a co že ste přijeli?“ v otázce zaznělo trochu nevrlosti.

„A co to šprechtáš, jaký –dal? Otor je můj a dyž tam něco neštímuj, tak se to musí porichtovať, aby to zasejc klapalo a vod toho sou dochtori. A tady sou dobrý, horákoj rozuměj, tak už vo tom nemel a fertik!“

„Ale táto, v Praze to nedoporučovali, víš, co mýš za sebou, ten inferkt a stimulátor, říkali, že život by spíš ohrozila nová operace než stará kýly ...“

„V Praze rozuměj mėskej, tady zasejc svejm. Tak to nemotej dohromady! Je ně dobře a sem jako ryba ve vodě. Jo a mám vyjednaný, že ně zektra pustěj domů, tak pro mě můžete přijet, ať se nemusím koderncat' sanitkou po ušech

čertech. Musím přirichtovať zarradu na zejmu a práce kolem baráku je taky fůra. Eště že mám forotou polinek zababušenou chalupu.“

„Ale táto, my to neska uděláme, nesmíš tejdě nic zvíhať, schejbat se ... a ten budík ...“

„Tak Božka dost! Merskni vokem po Kadloj a vem si z něj muster. Kušuje. Má recht. To jen ty furt tlamáciš. Von ví, co muskej potřebuje – práci a pohyb. A dyž už sme utom poudání, tak ať je to ušeko: nejsem tak oupelně sám.

Barče Čivernejch ně vobčas příkrůcne něco uklechtit, přemáchnout klocy, třepy vomejt, tak je ně houby zle. A je to venku. To sem si vodejch. To jen abyste vo mě neměli mínku, že sem nákej proutník.“

Vyčerpán dlouhým hovorem si šel lehnout.

Karel s Boženkou na sebe pohlédli s chápavým úsměvem. Měli radost, že ti staří si proteplili závěrečný úsek svého žití a potvrdili dávné přísloví, že láska kvete v každém věku a na horách od narození až do konce života.

VÁCLAV FRANC: NEČEKANÝ VÍTEZ

Alois Vošahlík si žil svým životem poctivého pomocného dělníka a nikam se v životě nehnal. Pečoval o zahrádku, pár králíků a psa, takového voříška, vlastně pouliční směs. Od života nic nečekal, snad jen to, že mu žena Růžena udělá dobrou večeři, večer si před televizí otevře pivo a spokojeně usne. Snad by se tak i stalo, kdyby náhodou u branky jeho domku nezazvonili reportéři ze sportovního deníku "Kulatý nesmysl a dalších 365 sportů".

Alois právě zalíval záhonek mrkve a těšil se, že už konečně kropí poslední konev.

Z automobilu vyskočil mladý muž, sportovního typu, v bílé košili s krátkým rukávem a jal se Aloise vyzpovídat.

"Prosím vás, kde tady bydlí pan Vošahlík, Alois Vošahlík," upřesnil redaktor.

"A co mu chcete?" nenechal se jen tak odbýt Alois, protože měl se všemi těmi dealery, nabízejícími levnou elektřinu, vysavače, prací prášky, zázračné hrnce, ubrousku prostřít se, a spoustou dalších nesmyslů, které do svých padesaťin vůbec nepotřeboval, ale ti všichni pánové a dámy jej přesvědčovali, že bez takových nezbytností se nedočká příštího rána.

"Znáte ho?" nenechal se odbýt mladý muž.

"Dejme tomu, že ho znám, a co má být?" zeptal se Alois a už se bál, že zase něco vyhrál, třeba sadu nádobí, ale potíží je v tom, že si k té sadě nádobí zdarma musí ještě koupit prošívané deky, jinak nevyhrál nic. Nebo že by aspoň nějakou kosmetiku, když stejně potřebuje leda tak pitralon, aby se ošplouchl po holení.

"Mám pro něj zásadní zprávu, která určitě změní jeho život. Přinesl jsem mu i velké peníze, slávu a uznání," říkal muž jako by právě spadl z měsíce.

Nejste to náhodou vy sám, osobně?"

"No ...," Alois nevěděl, jestli má přiznat barvu.

"Jste to vy, já vás poznal podle fotek z našich novin!" jásal redaktor.

"Jakých novin?"

"Z Kulatého nesmyslu a dalších 365 sportů přece," vysvětloval redaktor.
"Vy jste asi před dvaceti lety jezdil na kole ..."

Tak teď ještě bude muset Alois zaplatit nějakou daň, že ojezdil naše silnice, napadlo jej.

"No jezdil, ale to víte ... žádná sláva to nebyla," přiznával Alois. "Však jsem taky kolo pověsil na hřebík a začal dělat nějaké užitečnější věci."

"Ale vy jste byl na slavném závodě Tour de Třeboň (před rokem 1989 se tomu závodu říkalo Okolo Třeboně, ale to neznělo tak světově) před dvaceti lety ..." nadšeně se rozvyprávěl redaktůrek.

"No jo byl jsem úplně poslední, proto jsem kolo pověsil na hřebík, ale to už jsem říkal."

"Právě naopak pane Vošahlík, vy jste sice obsadil tehdy 187.místo, tedy poslední, ale ..." redaktor začal vytahovat z auta vavřínový věnec. "Nesu vám tento krásný věnec a šek pro vítěze závodu slavné Tour, to jest bratru nějakých ..."

"Heleďte se, jestli je to nějaká skrytá kamera, tak si trhněte nohou, jo a neotravujte," rozčílil se Alois a chtěl přejít od branky dál na dvorek, aby se dal na ústup.

"Pane Vošahlík, mistře, to není žádný vtíp, opravdu, věřte mi, jen naše dopingová laboratoř provedla kontrolní šetření a zjistila, že 186 borců, kteří skončili před vámi, dopovalo, takže vy jediný jste neměl žádný doping a vítězství vám patří právem. Kéž by bylo více takových rytířů našeho sportu, nositelů cen fair play ..." řečnil u branky redaktůrek..

ČAJ pro chvíle pohody

č.83 ,srpen 2013, ročník XII

Vydáno 5. srpna 2013 v Nové Pace

Redakce: Václav Franc, K Hájku 1724, 509 01 Nová Paka

Franczub@seznam.cz

Grafická úprava titulní strany Jozev dŘevník Borovský

Interní tiskovina LISu

TEXTY NEPROŠLY JAZYKOVOU ÚPRAVOU!